

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Právní aspekty slibů a přísah

Sliby a přísahy skládáme v běžném životě skoro denně. Mnohdy bezmyšlenkovitě, často si ani neuvědomujeme, že by takový slib mohl mít nějaký právní neboli závazný význam. Sliby a přísahy existují již od počátku dějin, každý něco sliboval, něco za něco. Pokud se slib porušil nebo naopak dodržel, následovala určitá sankce či trest.

Jedním z nejstarších druhů slibu je vzájemný slib manželů, kterým před svědky uzavírají sňatek; polské slovo slib znamená sňatek. Právními aspekty těchto slibů a přísah chápeme závazné vlastnosti a hlediska, které musíme dodržet a které nás provázejí celým slibem či přísahou. Kupříkladu ústavním právem je přísaha nejvyšší možnou formou formálního slibu, také slavnostnější. Otázkou však zůstává, zda opravdu občané, kteří skládají přísahy, ať už u soudu, v armádě nebo v běžném ordinárním životě, myslí tyto sliby vážně s vědomím naplnění v budoucnosti.

Právní aspekt

Hovoříme - li o právních aspektech slibů či přísah, máme tím na mysli zejména jakési hledisko nebo vlastnost, kterou se zavazujeme k nějakému příslibu a abychom splnili to, k čemu se tímto slibem či přísahou sami zavazujeme. Jedná se hlavně o sliby vojenské, soudcovské, prezidentské atd., které jsou podloženy nějakým zákonem ať už ústavním či jiným.

Přísaha

Přísahou je obligatorně chápán nějaký příslib nebo prohlášení, které je učiněno v specifické formě a dovolává se něčeho, co je osobě, která tuto přísahu vykonává posvátné. V právu pak je přísaha stále častěji nahrazována sliby. Například ve středověkém právu právní přísaha byla vykonávána ve formě důkazu.

Typy přísah jsou převážně přísaha věrnosti, služební přísaha a vojenská přísaha.

- Přísaha svědka v občanskoprávním řízení:
„Přísahám na svou čest, že o všem, nač budu soudem tázán, vypovím úplnou a čistou pravdu a nic nezamlčím.“
- Přísaha svědka v českém trestním řízení:
„Přísahám na svoji čest, že vypovím úplnou a čistou pravdu a nic nezamlčím.“
- Vojenská přísaha:
*„Já, voják ozbrojených sil, vědom si svých občanských a vlasteneckých povinností, slavnostně prohlašuji, že budu věrný České republice.
„Budu vojákem statečným a ukázněným a budu plnit ustanovení vojenských předpisů“
„Svědomitě se budu učit ovládat vojenskou techniku a zbraně a připravovat se k obraně České republiky a bránit ji proti vnějšímu napadení.“
„Pro obranu vlasti jsem připraven nasadit i svůj život.“*

Slib

Slib je vnímán jako určité jazykové vyjádření, kdy osoba, která slib skládá, nějakým způsobem ujišťuje druhou, že v čase budoucím něco vykoná nebo naopak nevykoná. Vzájemný slib je provázán

dohodou, formálnějším aktem je smlouva. Slavnostní slib je pak výše zmíněná přísaha. Aristoteles kdysi řekl, že člověk je tvor společenský, to znamená, že je nutno, aby se naučil žít a spolupracovat se společností. Často má nějaký plán do budoucna, který samozřejmě zahrnuje sliby, sliby, které dostává od ostatních, a počítá tak s dalšími plány. Nicméně, jak jsem již uvedla v úvodu, jak poznáme, že dotyčný, který skládá slib, ho myslí upřímně, a nejedná se o tzv. „falešný slib“? Abychom si byli jisti, že dotyčný slib dodrží a nebude muset být nijak trestán, k slibu se většinou přizvou svědkové. Pokud ani toto nestačí, dále jsou tu možnosti jako formální slavnostní slib, písemný záznam o slibu anebo dotek nějaké symbolické věci. Tento postup se stal tradičním nejen v ústavním právu. Moderní pragmatická lingvistika řadí slib mezi „performativní výpovědi“, řečové akty, které samy vytvářejí nějakou skutečnost - v tomto případě skutečnost závazku.[1]

Konkrétní příklady slibů a přísah z hlediska právní praxe

Sliby různého původu a druhu, závažné či méně, neodmyslitelná součást našeho života. Málokdo si uvědomuje, že slibem může být i prostý výrok: „přijdu zítra“. Dále existují sliby slavnostnější povahy a to přísahy veřejných činitelů, soudců, řeholníků nebo univerzitních studentů (například při imatrikulaci či promoci). Například, co se týče trestního práva procesního, svědek u soudu je povinen slíbit, že bude mluvit jen pravdu, poslanci, ministr a prezident vstupují do své funkce tak, že slibují konat čestně, služební slib naopak vykonávají vojáci a policisté atd.

Slib prezidenta České republiky je uveden v článku 59 odstavec 2 ústavy České republiky a zní: *„Slibuji věrnost České republice. Slibuji, že budu zachovávat její Ústavu a zákony. Slibuji na svou čest, že svůj úřad budu zastávat v zájmu všeho lidu a podle svého nejlepšího vědomí a svědomí.“*

Slib poslance anebo senátora České republiky je uveden v článku 23 odstavec 3 ústavy České republiky a zní: *„Slibuji věrnost České republice. Slibuji, že budu zachovávat její Ústavu a zákony. Slibuji na svou čest, že svůj mandát budu vykonávat v zájmu všeho lidu a podle svého nejlepšího vědomí a svědomí.“*

Slib člena vlády České republiky je uveden v článku 69 odstavce 2 ústavy České republiky a zní: *„Slibuji věrnost České republice. Slibuji, že budu zachovávat její Ústavu a zákony a uvádět je v život. Slibuji na svou čest, že budu zastávat svůj úřad svědomitě a nezneužiji svého postavení.“*

Slib soudce ústavního soudu České republiky je uveden v článku 85 odstavce 2 ústavy České republiky a zní: *„Slibuji na svou čest a svědomí, že budu chránit neporušitelnost přirozených práv člověka a práv občana, řídit se ústavními zákony a rozhodovat podle svého nejlepšího přesvědčení nezávisle a nestranně.“*

Přísaha vojáka armády České republiky je uvedena na webu ministerstva obrany a zní: *„Já, voják ozbrojených sil, vědom si svých občanských a vlasteneckých povinností, slavnostně prohlašuji, že budu věrný České republice. Budu vojákem statečným a ukázněným a budu plnit ustanovení vojenských předpisů. Svědomitě se budu učit ovládat vojenskou techniku a zbraně a připravovat se k obraně České republiky a bránit ji proti vnějšímu napadení. Pro obranu vlasti jsem připraven nasadit i svůj život. Tak přísahám!“*

Služební slib příslušníka policie České republiky je uveden na stránkách policie České republiky a zní: *„Slibuji na svou čest a svědomí, že při výkonu služby budu nestranný a budu důsledně dodržovat právní a služební předpisy, plnit rozkazy svých nadřízených a nikdy nezneužiji svého služebního postavení. Budu se vždy a všude chovat tak, abych svým jednáním neohrozil dobrou pověst bezpečnostního sboru. Služební povinnosti budu plnit řádně a svědomitě a nebudu váhat při ochraně zájmů České republiky nasadit i vlastní život.“[2]*

Československá vojenská přísaha z roku 1918

„Přisaháme při všem, co jest nám svato a v plné shodě se svým svědomím a přesvědčením, že budeme poslušni vlády státu Československého, Národního výboru v Praze a všech svých velitelů vládou ustanovených; přísaháme, že budeme bez odmluvy plniti její nařízení vždy a všude, i v nebezpečí, bez váhání a odporu, že svých vojsk neopustíme, ale i životy své ochotně dáme na ochranu vlasti a za její svobodu; přísaháme, že budeme druh druhu milovati, k sobě věrně státi, v nebezpečí se neopouštěti, ale až do konce brániti, tak jak nám káže mužná čest a vědomí povinností občanských. Tak přísaháme.“ [3]

Judikatura

Dne 12. 1. 2005 rozhodoval Nejvyšší soud o dovolání, které podal obviněný, který byl odsouzený Krajským soudem v Praze ze dne 9. 6. 2004, sp. zn. 9 To 150/2004, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Nymburce pod sp. zn. 1 T 148/2003.

Obviněný byl uznán vinným trestným činem lichvy podle § 253 odst. 1, 2 tr. zák., jehož se dopustil 15 dílčími útoky popsány pod body 1. až 15. výroku o vině v rozsudku odvolacího soudu, které spočívaly v tom, že obviněný půjčoval poškozeným různé finanční částky s vyšším úrokem pohybujícím se od 70 % do 200 % ročně, přičemž s poškozenými současně se smlouvami o půjčce obvykle uzavíral kupní smlouvy týkající se jejich nemovitostí (rodinných domů a bytů, resp. členských práv a povinností v bytovém družstvu) za účelem zajištění závazku a tyto smlouvy také v sedmi případech realizoval.

Jednalo se tedy o závazný slib, který dal lichvář poškozeným, který následně svým chováním porušil. Respektive porušil členská práva a povinnosti v bytovém družstvu.

Obviněný byl odsouzen podle § 253 odst. 2 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 33 měsíců, k jehož výkonu byl zařazen podle § 39a odst. 3 tr. zák. do věznice s dozorem. Současně byl obviněnému podle § 49 odst. 1 a § 50 odst. 1 tr. zák. uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu provozování živnosti s předmětem podnikání zastavárna v trvání 6 let a postupem podle § 228 odst. 1 a § 229 odst. 1 tr. řádu bylo rozhodnuto o nárocích poškozených na náhradu škody.

Dále se obviněný dovolával Nejvyššího soudu o zrušení tohoto rozsudku a Nejvyšší soud ve věci rozhodl po přezkoumání celého případu k závěru, že dovolání obviněného O. M. je částečně důvodné.

„Za existence popsáných okolností může pachatel spáchat trestný čin lichvy podle § 253 odst. 1 tr. zák. buď tím, že vzájemně hrubě nepoměrné plnění dá sobě nebo jinému poskytnout nebo slíbit (alinea první), nebo pohledávku na takové plnění uplatní nebo v úmyslu uplatnit ji na sebe převede (alinea druhá). Jedná se přitom ve smyslu § 3 odst. 3 tr. zák. o trestný čin úmyslný, tudíž pachatel musí jednat alespoň v nepřímém úmyslu.“[4]

Závěrem

Sliby i slavnostní přísahy jsou nedílnou součástí každodenního života, ale také závazných právních událostí, kdy naplňujeme nějaký slib, který skládáme. Zavazujeme se tak k určitému jednání, které se vztahuje do budoucna.

Jak jsem shora nastínila, jedná se zejména o členy bezpečnostních složek (hasiči, policisté), kteří se nám tímto zavazují k tomu, aby čestně vykonávali své povolání a chránili občany, prezident republiky, jenž má vykonávat svou práci pro stát, jak jen nejlíp umí atd.

Sliby nás budou provázet až do konce života, skládat různé přísahy budeme taky neustále a je jen na nás, zda své prohlášení učiníme čestně a bez faleše. Při nedodržení slibu či přísahy v ústavním právu hrozí trest, soudní řízení, v běžném životě hlavně morální dopad. Svědomí, které je uvnitř každého člověka a dříve nebo později bude chtít dovolávat svých poškozených práv.

Mgr. Kamila Peterková

-----
[1] AUSTIN, J. L. Jak udělat něco slovy. Praha: Filosofia, 2000, s. 172.

[2] Přísahy a sliby[online]. nazornenitrestny.com . 2010 [cit. 1. 4. 2015].

[3] Československá přísaha z roku 1918. [online]. 2010 [cit. 2010-11-20].

[4] Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 9. 6. 2004, sp. zn. 9 To 150/2004.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [DEAL MONITOR](#)
- [Tři dekády v advokacii a otevřený pohled na to, co profesi i justici nejvíc škodí](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Vybrané otázky poskytování zdravotních služeb na dálku](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Ombudsman na Maltě - základní parametry a role. A v čem bychom se mohli poučit i my v Česku?](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Rozhovor s JUDr. Veronikou Janoušek Rudolfovou, samostatnou advokátkou specializující se na sportovní právo](#)
- [DEAL MONITOR](#)